

Itä-Savon ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelman toteutuminen vuonna 2025

YTHJ 20.02.2026 § 11

5/00.01.02/2023

Valmistelija

terveysvalvonnan johtaja Sampsa Kinnunen,
samps.kinnunen@savonlinna.fi, p. 044 775 4752

Selostus

Valtioneuvoston asetuksessa kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmasta (655/2006) säädetään, että kunnan valvontaviranomaisen on laadittava toiminnastaan suunnitelma ja seurattava sen toteutumista vuosittain. Itä-Savon alueellinen ympäristöterveydenhuoltojaosto on hyväksynyt vuoden 2025 valvontasuunnitelmien päivityksen kokouksessaan 12.12.2024 § 50.

Monijäsenisen toimielimen on vuosittain arvioitava valvontasuunnitelmien toteutumista ja siinä tarkastellaan mm. tarkastusten kattavuutta, tarkastusten ja näytteiden määrää ja valvonnasta saatavien tulojen kohdentumista. Lisäksi on arvioitava voimavarojen riittävyttä suhteessa tarpeeseen. Toimielimen hyväksymä selvitys on toimitettava Ruokavirastolle ja Lupa- ja valvontavirastolle.

Vuoden 2025 toteuman raportointiin tiedot tulevat pitkälti ympäristöterveydenhuollon valtakunnallisen tiedonhallintajärjestelmä Vatin:n kautta. Valtakunnallinen tiedonhallintajärjestelmä Vati on otettu käyttöön vuonna 2019, mutta vieläkin raportoinnissa ja tilastoinnissa ilmenee aika ajoin ongelmia. Eläinlääkintähuollon arviointiraportti laaditaan vielä erillisenä dokumenttina.

Eri lainsäädäntöjen tunnusluvuissa esitetään valvontasuunnitelmassa esitetyt kohdemäärät, tavoitteet sekä valtakunnallisesta tiedonhallintajärjestelmä Vatista saadut tarkastustiedot.

Elintarvikelain mukainen valvonta v. 2025

Kohdemäärä suunnitelmasta	Kohdemäärä Vatista	Suunniteltu tarkastusmäärä	Tehdyt suunnitellut tarkastukset	Valvontatulot €
1016	1016	371	183	76 430 €

Elintarvikevalvonnassa tehtiin vuonna 2025 yhteensä **208 tarkastusta** (huoneisto ja alkutuotanto) sisältäen suunnitellut ja suunnittelemattomat tarkastukset (vuonna 2024 tarkastusten kokonaismäärä 337, vuonna 2023 tarkastusten kokonaismäärä oli 287, vuonna 2022 tarkastusten kokonaismäärä oli 257). Elintarvikevalvonnan suoritteiden kokonaismäärä vuonna 2025 oli 593 (vuonna 2024 oli 663, vuonna 2023 oli 616, vuonna 2022 oli 535 kpl). Elintarvikelain mukaisesta suunnitelmallisesta valvonnasta toteutui **49 %**, suunniteltu 371 tarkastusta, tehty 183 tarkastusta (2024 toteuma 67 %, 2023 toteuma 51 %, 2022 toteuma 49 %).

Suunnitelman mukaisia Oiva-tarkastuksia tehtiin yhteensä 154 kpl 126 eri valvontakohteeseen (vuonna 2024 tarkastuksia 257 kpl 217 eri valvontakohteeseen, vuonna 2023 tarkastuksia 182 kpl 157 eri valvontakohteeseen, vuonna 2022 tarkastuksia 216 kpl 187

valvontakohteeseen). OIVA-tarkastusten arvosanat jakautuivat siten, että oivallisia 66 %, hyviä 18 %, korjattavaa 16 %, huono 1 %.

Ruokamyrkytyspäilyjä oli 14 kpl. Elintarvikenäytteitä otettiin vuonna 2025 65 kpl (v.2024 463 kpl, v. 2023 53 kpl, v. 2022 41 kpl).

Elintarvikevalvontaan käytettiin vuonna 2025 kokonaisuudessaan noin 770 henkilötyöpäivää (2024 käytettiin 825 henkilötyöpäivää, 2023 käytettiin 825 htpv, 2021 käytettiin 810 htpv, 2020 käytettiin 800 htpv).

Elintarvikevalvonnassa oli vuonna 2025 ilmoitusten käsittelyjä 81 kpl. Valvontatuloista 66 % muodostui perusmaksuista. Maitohygieniatarkastukset jäivät pitkälti tekemättä resurssipulan takia.

Terveydensuojelulain mukainen valvonta v. 2025

Kohdemäärä suunnitelmasta	Kohdemäärä Vatista	Suunniteltu tarkastusmäärä	Tehdyt suunnitellut tarkastukset	Valvontatulot €
383	383	165	137	71 460 €

Terveydensuojelulain mukaisia tarkastuksia tehtiin vuonna 2025 yhteensä **186 kpl** (139 kpl vuonna 2024, 133 kpl vuonna 2023, 118 kpl vuonna 2022). Valvontasuunnitelman mukaisia tarkastuksia tehtiin 137 kpl (103 kpl 2024, 79 kpl 2023, 75 kpl 2022). Suunnitelman mukaisista tarkastuksista toteutui **83 %** (69 % vuonna 2024, 54 % vuonna 2023, 44 % vuonna 2022) ja tarkastusten kattavuus oli 36 % (26 % vuonna 2024, 20 % vuonna 2023, 16 % vuonna 2022). Terveydensuojelun valvontatyöajasta käytettiin suunnitelmalliseen valvontatyöhön 54 % (suunniteltu 34 %). Hallinnollisia pakkokeinoja käytettiin kahdelle kohteelle. Valvontasuunnitelman tarkastuksissa määräyksiä ja/tai kehoituksia annettiin viidelle valvontakohteelle.

Asumisterveyteen liittyviä tarkastuksia tehtiin yhteensä 36 kpl (28 kpl vuonna 2024, 44 kpl vuonna 2023, 42 vuonna 2022). Asumisterveyteen ja sisäilmaan liittyvissä asioissa annettiin paljon yleistä neuvontaa ja ohjausta. Asumiskieltopäätöksiä ei tehty vuonna 2025. Terveydensuojelun tarkastajat osallistuivat kuntien ja valvontakohteiden sisäilmatyöryhmien työskentelyyn.

Terveydensuojelun valvontaan liittyviä näytteitä otettiin yhteensä 888 kpl (910 kpl 2024, 1 233 kpl vuonna 2023, 1 104 kpl vuonna 2022). Pääosan viranomaisvalvonnan näytteistä ottavat ulkopuoliset näytteenottajat. Viranomaisvalvonnan näytetulokset kirjataan Vati-tietojärjestelmään.

Talousveden välityksellä leviäviä epidemioita ei todettu vuonna 2025. Talousveden häiriötilanteita oli kaksi, joista toisessa annettiin keittokehoitus. Talousveden häiriötilanneharjoituksia ei ollut.

Talousveden laatuun, yksityisten kaivovesien tutkimiseen, kaivojen kunnostamiseen sekä vedenkäsittelyyn ja desinfiointiin annettiin ohjausta ja neuvontaa. Terveysvalvonta tutkitutti yhteensä 39 lapsiperheiden vesinäytettä (47 kpl vuonna 2024). Yksityiskaivovesien tutkimustulokset antoivat terveydensuojelulle tietoa toiminta-alueen talouksien talousveden laadusta, mahdollisista terveyshaitoista sekä terveyshaittojen poistomahdollisuuksista.

Ensisijaisten tilojen legionella -bakteerin esiintyvyyttä kiinteistön vesijärjestelmissä selvitettiin kymmenessä eri valvontakohteessa. Ensisijaisten tilojen vesilaitteistojen riskienhallintaan annettiin ohjausta ja neuvontaa lähes kaikille terveydensuojelulain valvontakohteille.

Terveysuojelulain 13 § mukaisia ilmoituksia käsiteltiin 29 kpl ja 18 § mukaisia hakemuksia yksi. Erilaisia lausuntoja annettiin yhteensä 61 kpl (54 kpl vuonna 2024, 70 kpl 2023, 47 kpl vuonna 2022).

Vuonna 2025 ei todettu uimavesien välityksellä leviäviä epidemioita. Sinileväesiintymiä havaittiin kahdella uimarannalla. Sinilevien havainnointiin liittyviä käyntejä tehtiin kymmenen. Sinileväesiintymistä tiedotettiin uimarantojen ilmoitustauluilla sekä terveysturvallisuuden internetsivuilla.

Haittaeläinilmoituksia tehtiin 42 kpl. Puolet ilmoituksista koskivat jyräjien esiintymisistä ja puolet muita asuntojen tuho-/haittahyönteisiä. Tehtyjen ilmoitusten perusteella annettiin kiinteistökohtaisia ohjeita. Alueellinen rottatiedote annettiin Punkaharjun alueelle huhtikuussa 2025.

Terveysuojelun ohjelmakauden painopisteenä oli elinympäristöterveyden edistäminen sekä yhteistyön vahvistaminen. Terveysuojelun viranhaltijoita on pyydetty osallistumaan useisiin työryhmiin terveysuojelulain asiantuntijoina. Heitä on ollut mukana esimerkiksi terveysuojelulain kokonaisuudistuksen eri työryhmissä (kolme viranhaltijaa), valtakunnallisessa Legionella-työryhmässä, alueellisissa vesihuollon yhteistyöryhmissä sekä Vati-kehittämistyöryhmissä. Aktiivinen osallistuminen sidosryhmäyhteistyöhön on osaltaan vahvistanut kauden painopisteenä ollutta yhteistyötä terveellisen elinympäristön turvaamiseksi.

Terveysuojelun viranhaltijat osallistuivat yhteensä yhdeksään eri koulutustilaisuuteen ja yksi viranhaltija osallistui RTA-tutkinnon opintoihin.

Terveysuojeluvalvontaan käytettiin vuonna 2025 kokonaisuudessaan 697 henkilötyöpäivää (kolme viranhaltijaa). Terveysuojeluvalvonnan kesäharjoittelija työskenteli 2.6.-31.8.2025 välisen ajan.

Terveysuojelun valvontatuloista 39 % muodostui perusmaksuista ja ilmoitusten/hakemusten käsittelymaksuista.

Tupakka- ja lääkelain (nikotiini) mukainen valvonta v. 2025

Kohdemäärä suunnitel- masta	Kohdemäärä Vatista	Suunniteltu tarkastus- määrä	Tehdyt suunnitellut tarkastukset	Valvontatulot €
78	78	36	33	38 060 €

Tupakkalain suunnitelman mukaisesta valvonnasta vuonna 2025 toteutui 92 % (95 % vuonna 2024, 47 % vuonna 2023, 33 % vuonna 2022).

Tupakkalain mukaisia tarkastuksia tehtiin yhteensä 33 kpl (37 kpl vuonna 2024, 23 kpl vuonna 2023, 17 kpl vuonna 2022). Lääkelain mukaisia tarkastuksia tehtiin 12 kpl.

Tupakkalain mukaisia myyntilupahakemuksia käsiteltiin vuonna 2025 yhteensä 5 kpl ja ilmoituksia 45 kpl. Tupakointikieltohakemuksia 1 kpl. Lääkelain mukaisia hakemuksia käsiteltiin 4 kpl.

Suunnitelmallinen valvonta kohdistui tupakkatuotteiden myyntipaikkoihin. Näytteitä ei otettu.

Tupakka- ja lääkelain mukaiseen valvontatyöhön käytettiin vuonna 2025 yhteensä noin 65 henkilötyöpäivää (56 htpv vuonna 2024, 58 htpv vuonna 2023, 47 htpv vuonna 2022). Suunnitelmalliseen valvontaan käytettiin 55 htpv. Valvontasuunnitelmassa oli arvioitu tupakkalain mukaiseen kattavaan suunnitelmalliseen valvontaan tarvittavan vähintään 34 htpv. Käytetystä työajasta valtaosa meni ilmoitusten käsittelyyn, laskutukseen, tupakkarekisteri (Turren) tietojen päivitykseen ja uudistuvan lainsäädännön koulutukseen.

Eläinlääkintähuoltolain mukaisen suunnitelman arviointi 2025

Liitteessä A. on esitetty Itä-Savon ympäristöterveydenhuollon eläinlääkinnän valvontasuunnitelman arviointiraportti vuodelta 2025.

Yhteenveto ja toimenpiteet

Vuosi 2025 oli kolmas vuosi uudessa organisaatiossa ja tapahtunut organisaatiomuutos aiheutti vielä lisätyötä erilaisissa taustatoiminnoissa, rekrytoinneissa ja talouden tarkastelussa. Tapahtunut organisaatiomuutos ja sen mukanaan tuomat uudet toimintatavat vaativat edelleen resursseja, mitkä olivat pois varsinaisesta valvonnasta, ohjauksesta, opastuksesta ja asiakaspalvelusta.

Tehty valvonta kohdennettiin kaikkiin ympäristöterveydenhuollon edellä mainittuihin toimialoihin riskiperustepainotteisesti eli käytetyt valvontaresurssit keskitettiin niihin kohteisiin, joissa terveydelliset riskit katsottiin olevan suurimmat.

Maksullisuus toteutui ilmoitus- ja hyväksymismenettelyiden osalta kattavasti. Vuonna 2025 erilaisia maksuja perittiin terveysvalvonnassa yhteensä 185 950 € (2024 noin 182 000 €, 2023 noin 194 000 €, 2022 noin 189 000 €, 2021 noin 120 000 €, 2020 noin 114 000 €). Toimintalaskutusten jakautuminen eri toimialojen kesken on esitetty alla olevassa taulukossa. Samassa taulukossa on esitetty myös voimavarojen jakautuminen eri lainsäädäntöjen kesken.

Terveysvalvonta	Perityt maksut €	Voimavarojen jakautuminen %
elintarvikelaki	76 430 €	50 %
terveydensuojelulaki	71 460 €	46 %
tupakka- ja lääkelaki	38 060 €	4 %
YHTEENSÄ	185 950 €	100 %

Saaduilla maksutuloilla on katettu pääasiassa ympäristöterveydenhuollon menoja, mutta on positiivisesti huomioitavaa, että osin kasvaneiden toimintatuottojen avulla ympäristöterveydenhuoltoon saatiin perustettua myös uusi terveystarkastajan virka vuoden 2024 aikana. Virka on täytetty vuoden 2025 alusta lukien.

Alati muuttuva ja kehittyvä ympäristöterveydenhuollon työnkuva, lainsäädäntömuutokset sekä tiedonhallinta vaativat jatkuvaa henkilöstön

lisäkoulutusta sekä toimintaa täydentävien resurssien käyttöä. Tästä syystä suunnitelmallisen valvonnan kautta kertyvät maksut on syytä kohdentaa edelleen entistä tarkoituksenmukaisemmin toiminnan ja asiakaslähtöisen palvelun turvaamiseksi ja kehittämiseksi. Myös henkilöstön työhyvinvointia sekä työssäjaksamista on kehitettävä. Tulevaisuuden tavoitteena on pyrkimys asiakaslähtöiseen palveluun sekä suunnitelmallisen toiminnan tehostumiseen keskittymällä entistä enemmän ydintehtäviin.

Toimivalta	Hallintosääntö 8 §
Esittelijä	Terveysvalvonnan johtaja Kinnunen Sampsa
Päätösehdotus	Alueellinen ympäristöterveydenhuoltojaosto hyväksyy ympäristöterveydenhuollon vuoden 2025 valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnin ja siihen liittyvät toimenpide-ehdotukset.
Päätös	Päätösehdotus hyväksyttiin.
Tiedoksi	Ruokavirasto, Lupa- ja valvontavirasto